

Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Algıları*

*Mehmet ÖZDEMİR***
*Fatih Mehmet TULUMCU****
*Feride İDİ TULUMCU*****

Öz

Bu araştırmada Türkçe Öğretmenliği lisans programında okuyan son sınıf öğrencilerinin ve Türk Dili ve Edebiyatı lisans programında okuyan ve pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik algısının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma modeline göre hazırlanmış bu çalışmada olgubilim (fenomoloji) deseni kullanılmıştır. Araştırmaya, bir devlet üniversitesinde Türkçe Öğretmenliği programının son sınıfında okuyan Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması I-II derslerini almış 18 öğrenci ve aynı üniversitede Türk Dili ve Edebiyatı programında son sınıf öğrencisi olan ve pedagojik formasyon eğitimi alan (Öğretmenlik Uygulaması dersi almış) 23 öğrenci katılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanan verilerin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmıştır. Öğretmenlik meslek algısının Eğitim Fakültesinde okuyan öğrenciler ve pedagojik formasyon eğitimi alan öğrenciler arasında çeşitli açılardan farklılıklar taşıdığı görülmüş; Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin bu mesleğe yönelik algılarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: öğretmenlik algısı, pedagojik formasyon, öğretmenlik uygulaması

Perceptions of Turkish Language Arts and Turkish Language and Literature Preservice Teachers Towards Teaching Profession

Abstract

The present research aimed to investigate the views of the undergraduate students studying Turkish language literature and enrolling in pedagogic formation program. Phenomenological method, which is one of the qualitative methods, was used in this study. 18 fourth-year students from Turkish Language Arts Teaching Department who took School Experience and Teaching Practice I-II courses, and 23 third-year students from Turkish Language Literature who took pedagogic formation program participated in the research. Content analysis is employed in analysis of the data collected through semi-structured interview forms. It is found that perception of teaching profession has differed from the students studying in Faculty of Education

* Bu makale 11-12 Mayıs 2017 tarihinde KKTC’de düzenlenen 8th International Graduate Education Symposium’da sunulan “Öğretmenlik Uygulaması Dersini Alan Lisans ve Pedagojik Formasyon Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Algıları” başlıklı bildirinin genişletilmiş halidir.

** Dr. Öğr. Üyesi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Sakarya, mehmetoz@sakarya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5838-0304

*** Arş. Gör., Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Sakarya, ftulumcu@sakarya.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3132-5337

**** Arş. Gör., Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Sakarya, ferideidi@sakarya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3054-4119

to the students who have obtained pedagogical formation training in numerous aspects and it is concluded that perception of the profession of these students in Faculty of Education is higher.

Keywords: perception of teaching, pedagogical formation, teaching practice

Giriş

Eğitimin merkezindeki en önemli unsurların öğrenci ile birlikte öğretmen olduğu aşikârdır. Her birey için öğrenmek hayat boyu devam eden bir süreçtir. Ailede başlayan öğrenme-öğretme süreci okullarda formal ve programlı bir şekilde devam etmektedir. Birey akademik bilgi ve becerilerin yanı sıra sosyal çevresinde ve yaşam boyu lazım olacak bilgi ve becerileri okulda öğrenir. Belirtilen bu özellikler ile öğrenciler arasında kurulabilecek bağlantı öğretmenler vasıtasıyla tesis edilir. Bu sebepten ötürü üzerinde en fazla durulması gereken kişiler de öğretmenlerdir (Alparlan, 2010: 225).

Öğretmen Eğitimi

Yeni nesil öğrencilerin yetiştirilmesinde öğretmenin payı ve önemi yadsınamaz bir gerçektir. Dolayısıyla öğretmenlerin nitelikli ve iyi yetişmiş olması gerekmektedir. Bunun için de öğretmenin çeşitli açılardan donanımlı olması beklenmektedir. Öğretmenlerin, öncelikle sağlam bir alan bilgisi ve disiplinine sahip olması gerekir. Ancak bunun yeterli görülmesi mümkün değildir. Çünkü öğretmenler, öğrencilerinin davranışlarında istenen değişimleri gerçekleştirecek kişiler olarak pedagojik bilgi ve becerilerle donatılmalı, alanına ilişkin ilke, kural, kuram, olgu ve kavramları etkili olarak öğretebilecek düzeye getirilmeli ve bir alan uzmanı olmanın ötesinde, öğrencileri tarafından benimsenen, sevilen, gerektiğinde rehber olarak alınabilecek bir meslek elemanı olmalıdır (Özkan, 2012: 30). Nitelikli öğretmenlerin nitelikli öğrenciler yetiştirerek yeni nesillerin inşasında büyük oranda pay sahibi olduğu ortadadır. Bu durumda öğretmenlerin gerek mesleki yeterlilik gerekse kişisel donanım bakımından yeterli bireyler olmaları beklenir.

Mevcut öğretmen yetiştirme sistemimizde; öğretmen aday adaylarının öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarına seçimi, bu seçime temel oluşturan nüfus-öğretmen ihtiyacı dengesi, öğretmen yetiştirmeye ilişkin programların öğretmen yeterlikleriyle olan ilişkisi ve mesleğe geçişte esas olan sınav sistemi temel sorunlar olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2011: 1). Dolayısıyla öğretmen yetiştiren kurumlar ve nitelikleri de diğer sorunlar gibi önem arz etmektedir. Günümüzde öğretmen yetiştiren kurumlar olarak Eğitim Fakülteleri bilinmektedir. Eğitim Fakülteleri öğretmen yetiştirme işlevlerini yerine getirirken çoğu zaman başka fakülteler ile birlikte düşünülmüş; Eğitim Fakülteleri mezunlarından başka, diğer fakülte mezunlarının öğretmen olabilmelerine yönelik çözüm arayış ve uygulamalarına yer verilmiştir (Uygun, 2013). Bu noktada öğretmen yetiştirme söz konusu olduğunda Fen-Edebiyat Fakülteleri de işin içine dâhil olagelmıştır. Ülkemizdeki öğretmen yetiştirme sistemi incelendiğinde ise iki farklı görüşün benimsendiği göze çarpmaktadır. Bu yaklaşımlardan birincisi Eğitim Fakülteleri aracılığı ile öğretmen yetiştirme, ikincisi ise Fen Edebiyat Fakültesi mezunlarına

pedagojik formasyon eğitimi verilerek öğretmen yetiştirilmiştir (Bağçeci, Yıldırım, Kara ve Keskinpalta, 2015: 318). Ancak bu konuda da Fen Edebiyat Fakültesi mezunları için, 2010-2011 Öğretim yılından itibaren tartışılacak bir adım atılmıştır. Çünkü 2010 yılına kadar “Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans” programı, üç dönem yani dört yıllık lisans eğitimine ilave, bir buçuk yıl olarak yapılmıyordu. Bu tarihten itibaren ise iki dönem olarak ve “Formasyon” adıyla yapılmaya karar verilmiştir. Daha önceki mezunlar aynı zamanda Tezsiz Yüksek Lisans mezunu olarak öğretmenliğe başlarken sonrakiler bu imkândan faydalanamamışlardır. Formasyon, Güncel Türkçe Sözlük’ te (2009) öğretmen olabilmek için alınan mesleki eğitim derslerinin bütünü olarak geçmektedir. YÖK pedagojik formasyon olarak öğretmen yetişmesi sonucu ortaya çıkan öğretmen fazlasını gerekçe göstermiş ve pedagojik formasyon programını 5 Nisan 2012 tarihinde aldığı kararla kaldırmıştır. Fen Edebiyat Fakültelerinin tepkisini çeken bu kararın sonrasında 2013 yılı içerisinde önce Fen Edebiyat Fakültelerine pedagojik formasyon hakkı tanınmış sonrasında ise branş öğretmenlerinin fen edebiyat fakültelerinden yetişeceği duyurulmuştur (Yıldırım ve Vural, 2014: 82). Günümüzde de bu uygulama devam etmekte, Eğitim Fakülteleri tarafından kontenjan açılmakta ve Fen Edebiyat Fakültesi mezunu ve son sınıfta öğrenim görmekte olan öğrencilere pedagojik formasyon eğitimi verilmektedir. Pedagojik formasyon eğitimi programının eğitim süresi en az iki yarıyıldır. Dersler, en az iki yarıyla bölünerek ve bir öğretim yılında tamamlanabilecek şekilde yürütülür (URL 1). Bu eğitimin içeriğini eğitim bilimleri dersleri, özel alan öğretimine yönelik dersler ve Öğretmenlik Uygulaması gibi dersler oluşturmaktadır. Eğitim Fakültelerinde bu dersler dört yıl içerisinde aşamalı olarak verilirken, pedagojik formasyon eğitiminde bir yıl içerisinde verilmektedir. Bunun yanı sıra Eğitim Fakültesi öğrencileri Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması gibi doğrudan okulda uygulamaya dönük olan dersleri en az bir yıl süreyle –bazı üniversitelerde bu süre bir yarıyıl Okul Deneyimi, iki yarıyıl Öğretmenlik Uygulaması olmak üzere bir buçuk yılı bulmaktadır- alırken, pedagojik formasyon öğrencileri için ise bir dönem Öğretmenlik Uygulaması Dersi verilmektedir.

Öğretmenlik Uygulaması ve Okul Deneyimi Derslerinin Öğretmen Eğitiminde Yeri ve Önemi

Öğretmenlik Deneyimi veya Uygulaması gibi dersler öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğini daha yakından tanımalarını ve mesleki inanç ve algılarının netleşmesini sağlamaktadır (Tarman, 2012: 1952). Fakültede öğretmen adayının mesleğe hazırlanması, mesleki etik, değer ve ilkeleri öğrenmesi beklenir. Okulda ise bunlar yaşanır ve uygulanır. Dolayısıyla öğretmenlik, uygulama içinde öğrenilen bir meslektir (Şişman, 2009: 77). Öğretmenlik uygulamasının kendini, başkalarını ve yeni senaryoları aramada ve keşfetmede yoğun bir dönem olduğu varsayılırsa, öğretmeyi öğrenenlerin yaşadıkları deneyimleri analiz etmenin en uygun yolu olduğuna inanılmaktadır. Bu sürecin bileşenleri sadece bilimsel, prosedürle ilgili ve pedagojik bileşenleri içermez aynı zamanda bireysel bir bütünlük arz eder (Caires, Almeida ve Vieira, 2012: 166). Dolayısıyla öğretmen adaylarının

meslek hayatına hazır olmaları için öğrenim hayatları boyunca almış oldukları uygulamaya dönük olan Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması gibi derslerin yadsınamaz bir önemi vardır. Aynı zamanda bu dersler vasıtasıyla Dewey'in (1904) de (Akt. Korthagen, 2010: 408) belirttiği öğretmen eğitiminde teori ve pratik arasındaki boşluğun azalması sağlanır.

Öğretmenlik sanatkârlık yönü ağır basan bir meslektir. Bu bakımdan, öğretmenlik mesleğini benimseyen, bu mesleğin bir üyesi olmaktan büyük gurur duyan, meslek ahlâkına önem veren öğretmenler, mesleğin gerektirdiği temel niteliklere de sahiptir. Bu nitelikler, öğretmenin mesleğini algılanması ile sıkı ilişki içerisindedir (Urbay Şen, 2015: 25). Öğretmenlik mesleğini seçen adayların öğretmenlik mesleğine karşı olan görüşlerinin bilinmesi, öğretim etkinliklerinin düzenlenmesindeki önemli kriterlerden biri olarak görülmektedir (Özbek, Kahyaoğlu, Özgen, 2007: 222).

Yapılan bu araştırmada da Eğitim Fakültesi öğrencisi ve pedagojik formasyon öğrencisi olan öğretmen adaylarının mesleğe yönelik algıları onların görüşleri doğrultusunda tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu araştırma, pedagojik formasyon eğitimi alan ve Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerinin mesleğe yönelik algılarını nitel yöntemle tespit etmeye çalışması ve Öğretmenlik Uygulaması Dersinin öğrenciler üzerindeki etkisini incelemesi bakımından alanyazındaki benzer çalışmalardan farklılık göstermekte ve önem taşımaktadır.

Bu araştırmada Türkçe Öğretmenliği lisans programında okuyan son sınıf öğrencilerinin ve Türk Dili ve Edebiyatı lisans programında okuyan ve Eğitim Fakültesinde pedagojik formasyon dersi alan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik algısının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın alt amaçları ise şöyledir;

- Türkçe Öğretmenliği lisans öğrencileri ve Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde okuyan ve pedagojik formasyon alan öğrencilerin öğretmenlik meslek algısına yönelik gösterdiği farklılık nasıldır?
- Öğretmenlik Uygulaması Dersi öğretmenlik meslek algısına yönelik nasıl bir etkide bulunmuştur?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Nitel araştırma modeline göre hazırlanmış bu çalışmada olgubilim (fenomoloji) deseni kullanılmıştır. Olgubilim deseni, farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Olgular yaşadığımız dünyada olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar gibi çeşitli biçimlerde karşımıza çıkabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 78).

Araştırma grubu

2016-2017 eğitim-öğretim yılında yapılan bu çalışmaya, bir devlet üniversitesinin Türkçe Öğretmenliği programının son sınıfında okuyan Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması I-II derslerini almış 18 öğrenci (10 kız, 8 Erkek) ve aynı üniversitenin Türk Dili ve Edebiyatı programında son sınıf öğrencisi olan ve pedagojik formasyon eğitimi alan (Öğretmenlik Uygulaması dersi almış) 23 öğrenci (20 kız, 3 erkek) katılmıştır. Eğitim Fakültesinde öğrenim gören ve formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik algılarını belirlemeye yönelik yapılan bu çalışmada; Eğitim Fakültesi öğrencisi olma, Okul Deneyimi, Öğretmenlik Uygulaması I-II derslerini alma ve pedagojik formasyon eğitimi alma gibi ölçütler temel aldığı için amaçlı örnekleme metodu kullanılmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada veri araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan görüşme formu ile toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda toplamda 6 farklı soru yer almaktadır. Formda yer alan sorular; bu zamana kadar yapmak istedikleri meslek, öğretmenliğin metaforik benzetmeleri, öğretmenlik mesleği ve diğer mesleklerle olan benzerliği, öğretmenlik mesleğini seçme sebepleri, Öğretmenlik Uygulaması dersinin olumlu katkıları ve olumsuz yönde etkileyen yanlarından oluşmaktadır.

Verilerin Analizi

Verilerin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizinde temel amaç; toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 259). Araştırmada öncelikle araştırmaya katılan katılımcıların formları Eğitim Fakültesi öğrencileri için 1'den 18'e kadar E1, E2,...E18 şeklinde; formasyon eğitimi alan öğrenciler ise F1, F2,.....F23 şeklinde belirtilmiştir. Öğrencilerin sorulan sorulara verdikleri cevaplar araştırmacılar tarafından tek tek okunmuş, iki farklı araştırmacı tarafından ayrı ayrı kodlanmış ve bir araya gelinerek aradaki uyum değerlendirilmiştir. Son olarak oluşturulan kod ve kategorilerin güvenilirliğinin sağlanması için oluşturulan bu kod ve kategoriler üçüncü bir araştırmacı tarafından da değerlendirilmiştir. Böylece kategoriler belirlenmiş ve bulgular belirlenen bu kategoriler ışığında yorumlanmıştır.

Araştırmanın Geçerlilik ve Güvenirliği

Araştırmanın geçerliliğinin sağlanması için; toplanan veriler ayrıntılı olarak rapor edilmiş ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığı detaylı bir biçimde açıklanmıştır. Araştırmada elde edilen kategorilere her biri için onu en iyi temsil ettiği varsayılan açıklamalardan örnekler seçilerek bulgular bölümünde yer verilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Araştırmanın güvenilirliğinin sağlanması için; Türkçe eğitimi alanında üç ayrı uzman araştırmacı tarafından ayrı ayrı kodlama yapılmış ve yapılan bu kodlamalar araştırmacılar tarafından bir araya gelinerek tartışılmış ve ortak bir görüş birliğine varılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde araştırmanın amacı ve alt amaçları doğrultusunda bulgular ele alınmış ve yorumlanmıştır.

Öğrencilerin Hayatta Hedefledikleri Meslek Olarak “Öğretmenlik”

Araştırmaya katılan öğrencilere hayatta hep yapmak istedikleri meslek sorulduğunda Eğitim Fakültesinden araştırmaya katılan öğrencilerden bir kişi hariç tamamı “öğretmenlik” mesleği cevabını verirken; pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerin büyük çoğunluğu “öğretmenlik” demiş olmakla beraber bir kısmı da öğretmenlik dışında farklı mesleklere yer vermiştir.

Tablo 1. *Öğrencilerin Hayatta Hedefledikleri Meslek Olarak Öğretmenlik*

Öğrencilerin Hayatlarında Yapmak İstedikleri Meslek	Eğitim Fakültesi (Sıklık)	Pedagojik Formasyon (Sıklık)
Öğretmen	17	15
Futbolcu	1	-
Psikolog	-	2
Hemşire	-	1
Veteriner	-	1
Mimar	-	1
Polis	-	1

Öğrencilerin neden hep öğretmen olmak istedikleri sorusuna verdikleri cevaplar; Eğitim Fakültesi öğrencileri tarafından verilen cevaplara göre öğretmenliğin doğası gereği, bireysel amaçlar ve öykünme başlıkları altında toplanırken; pedagojik formasyon eğitimi alan öğrenciler tarafından verilen cevaplara göre yine öğretmenliğin doğası, bireysel amaçlar, öykünme ve ek olarak ihtiyaç olarak görme, idealistlik, aile isteği, alana ilgi gibi başlıklar altında toplanmıştır. Her iki grupta yer alan öğrencilerin çoğunluğu tarafından öğretmen olma isteğinin nedeni olarak öğretmenlik mesleğinin doğası -yani öğreticiliği, yeni nesil yetiştirme, topluma faydalı bireyler yetiştirme gibi- sebep gösterilmiştir. Ancak yine de iki grup karşılaştırıldığında Eğitim Fakültesi öğrencilerinin yalnızca üçü öğretmenliğin doğası dışında etmenlerden dolayı bu mesleği seçerken pedagojik formasyon eğitimi

öğrencilerinde bu sayı daha fazladır. Bu durumu örnekleme açısından yapılan bazı açıklamalar şöyledir: *“Hep yapmak istediğim meslek öğretmenlik mesleğidir, çünkü başkalarına bir şey öğretmek, onlara bir şeyler katmak beni mutlu ediyor. Başarılı öğrenciler yetiştiremesem de iyi insanlar yetiştirmek amacı beni bu mesleğe iten en önemli sebeptir.”* (E17). *“Hep yapmak istediğim meslek öğretmenlik mesleğidir, çünkü insanlara bir şeyler öğretmek, onlara doğru yolu göstermek, örnek insan olmak dünyanın en güzel olgusudur.”* (F11).

Bireysel amaçlarla öğretmenlik mesleğini seçenlere bakıldığında bu amaçlarının kendini daha iyi hissetme ve bu meslekte mutlu olacağını düşünme gibi amaçlar olduğu görülmektedir. *“Hep yapmak istediğim meslek öğretmenlik mesleğidir, çünkü hayat boyu sıkılmadan ve verimli bir şekilde yapabileceğimi düşündüğüm tek meslek öğretmenliktir.”* (F23). *“Hep yapmak istediğim meslek öğretmenlik mesleğidir, çünkü küçüklüğümden beri hayal ettiğim ileride kendimi daha iyi hissetmemi sağlayacak bir meslektir.”* (E14). Öğrencilerden bazılarının ise daha önce model aldıkları öğretmenlere öykünmeleri sonucu bu mesleği seçmek istedikleri görülmüştür. *“Hep yapmak istediğim meslek öğretmenlik mesleğidir, çünkü eğitim hayatımda geleceğime yön vermemde yardımcı olan iki öğretmenimin meslek yaklaşımını çok beğenip onlardan daha iyi olmak”* (E2). *“Hep yapmak istediğim meslek öğretmenlik mesleğidir, çünkü ortaokuldaki öğretmenimden sonra bu mesleğe daha fazla ısındım. Hayallerimin mesleği oldu bu saatten sonra.”* (F13). “Alana ilgi” Türkçe ve edebiyat derslerini çok sevmekle açıklanmıştır. “Aile isteği” ebeveynlerden babanın istemesi, idealistlikte ise eğitim sistemini tamamen düzeltmek amaçlanmıştır.

Öğretmenlik Mesleğinin Metaforik Algısı

Araştırmaya katılan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik metaforik algılarını tespit etmek için yöneltilen soruya Eğitim Fakültesi öğrencileri tarafından 10 farklı metaforla, pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencileri tarafından ise 16 farklı metaforla cevap verilmiştir. Öğrenciler tarafından üretilen metaforların listesi şöyledir:

Tablo 2. Eğitim Fakültesi Öğrencileri Tarafından Üretilen Metaforlar

Metafor	Sıklık
Aile	3
Anne	4
Peygamberlik	1
Ardında imzasız bir eser bırakma	1
Hamal	1
Doktorluk	1
Ev/kıyı	1
Heykeltıraşlık	2
Tarla	1
Esnaflık	1
Toplam	16

Eğitim Fakültesi öğrencileri çoğunlukla öğretmenliği “anne” ye ve “aile” ye benzetmiştir. Öğretmenin şefkatli, merhametli ve öğrencilerine karşı ilgili olması bakımından “anne” ye benzetildiği dikkat çekmektedir. *“Öğretmenlik mesleği anneliğe benzer, çünkü bence öğretmenlik annelik gibi merhamet, yardım etmek ve gönüllülük esasına dayanır. Annelik gibi evlat yetiştirmeye benzediğini düşünüyorum.”* (E10). “Aile” ye benzetilirken ise aile ortamının sıcaklığı, ailedeki rol dağılımı ve birlik beraberlik gibi yönler öne çıkarılmıştır. *“Öğretmenlik mesleği aileye benzer, çünkü aile gibidir. Evde nasıl sevgi saygı kurallar varsa okulda da benzer kurallar vardır. Öğretmen anne, müdür baba rolündedir. Babanın otoritesi annenin şefkatinin okul ortamına yansımadır.”* (E12). Meslek hayatı boyunca sürekli öğrenci yetiştirilmesi ancak bu öğrencilerin kendi öğrencilerin olduğunun bilinmemesi nedeni ile arkasında imzasız bir eser bırakmaya, öğrenciyi bir noktadan alıp onu başka bir noktaya götürmesi bakımından hamala, bilgiyi etkili bir dille öğrencilerine anlatması bakımından esnaflığa, öğrencilerin sorunlu yönlerini düzelterek yeni bir eser ortaya koyması bakımından heykeltıraşlığa, eğitimin her aşamasında yardım bekleyen öğrenci için sığınacak bir limana, tohumların yetişip ürüne dönüşmesi bakımından tarlaya, insanlara rehber olması bakımından peygamberliğe benzetilmiştir.

Tablo 3. Pedagojik Formasyon Eğitimi Alan Öğrenciler Tarafından Üretilen Metaforlar

Metafor	Sıklık
Anne	6
Doktorluk	2
Peygamberlik	1
Mimarlık	1
Bahçıvanlık	1
Işık	1
İnsan zihni ve kalbine ayna tutma	1
Çiçek yetiştirme	1
Liderlik	1
Sanat	1
Karınca	1
Ağaç	1
Polislik	2
Okçuluk	1
Akıllı tahta	1
Toplam	22

Pedagojik formasyon eğitimi alan öğrenciler de Eğitim Fakültesinde okuyan öğrenciler gibi öğretmenliği çoğunlukla “anne” ye benzetmiştir. Anneliğe benzetirken genellikle annenin insan yetiştirme, sabırlı olma, merhametli ve şefkatli olma yönleri ön plana çıkarılmıştır. *“Öğretmenlik mesleği anneliğe benzer, çünkü nasıl ki anne bir çocuğa yön gösterip doğru yolu bulmasını sağlıyorsa öğretmenlik mesleği de öyledir.”* (F9). *“Öğretmenlik mesleği anneliğe benzer, çünkü şefkatlidir, merhamet içerir yeri geldiğinde kızar yeri geldiğinde en güçlü duvardır.”* (F11). Öğretmenlik doktorluğa benzetilirken ise onun hassasiyet isteyen yönüne ve yanlışlardan arındırıp doğruyu

Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Algıları

yerleştirmesine vurgu yapılmıştır. “Öğretmenlik mesleği ameliyata giren doktora benzer, çünkü öğretmenlik mesleği hassasiyet ister. Bütün teknikleri iyi bilmek ve her alanda kendini geliştirmek gerekiyor. Yapacağı en olumsuz bir davranışta kişiyi hayattan soğutabilir. Fakat yapacağı iyi şeylerle sağlıklı ve vicdanlı bireyler yetiştirebilir.” (F5). Öğretmenlik mesleğini bahçıvanlığa, çiçek yetiştirmeye, ağaca, okçuluğa ve mimarlığa benzetenler, onun yeni baştan bir nesil inşa etmesini ve iyi yanlarını ortaya çıkarmasını sebep göstermiştir. “Öğretmenlik mesleği bahçıvanlığa benzer, çünkü nasıl ki bir bahçıvan tohumu toprağa atar onu filizlendirir, büyümesi gelişmesi için elinden geleni yapar. Bir öğretmen de tıpkı bahçıvan gibi talebeyi alır büyütür.” (F7). “Öğretmenlik mesleği ağaca benzer, çünkü ağacın sulandıkça büyümesi büyüdükçe meyvesinden veya gölgesinden insanların yararlanması gibi öğretmen de bilgi aldıkça gelişir ve o bilgilerle öğrencileri besler.” (F3). Öğretmenlik mesleği zararlı etmenlerden koruması ve insanlığa faydalı olması bakımından polisliğe, öğrencilerin geleceği için çok çalışması bakımından karıncalara, insanlara ve öğrencilere rehberlik etmesi bakımından peygamberliğe, etrafındaki insanları bilgilendirilmesi ve yönlendirmesi bakımından ışığa ve insan zihnine ve kalbine ayna tutmaya, toplum karşısında öncü olması bakımından ise liderliğe benzetilmiştir.

Her iki gruptaki öğrencilerin benzer metaforlar oluşturduğu görülmektedir. Metaforlar yoluyla öğretmenin; nesil yetiştirmesi, şefkat ve merhameti, rehberliği ön plana çıkarılmıştır.

Öğretmenlik Mesleği ve Diğer Mesleklere Olan Benzerliği

Tablo 4. Öğretmenlik Mesleği ile Benzerlik Kurulan Meslekler

Öğretmenlik Mesleği ile Benzerlik Kurulan Meslekler	Eğitim Fakültesi (Sıklık)	Pedagojik Formasyon (Sıklık)
-	13	-
Bahçıvan	1	3
Ülke Yöneticisi	1	-
Mühendislik	1	-
Mimarlık	1	4
Anne-Babalık	1	3
Bütün Meslekler	-	1
Doktor	-	4
Heykeltıraş	-	2
Psikolog	-	2

Pazarcı	-	1
Polis	-	1

Öğretmenlik mesleğinin diğer mesleklerle olan benzerliğini sorgulayan soruda, Eğitim Fakültesindeki öğrencilerden cevaplayanların çoğunluğu (13 öğrenci) öğretmenlik mesleğini diğer mesleklerden üstün tutmuş ve öğretmenlik mesleği ile başka bir meslek arasında bağ kurmamıştır. *“Öğretmenlik mesleği başka hiçbir mesleğe benzemez, çünkü öğretmenlik mesleğinden başka hiçbir meslek vatanın ve milletin istiklal ve istikbalinde öğretmenlik mesleği kadar önem arz etmez.”* (E9). *“Öğretmenlik mesleği diğer mesleklere benzemez, çünkü öğretmenlik kadar kutsal bir meslek yoktur. Doktoru da mühendisi de yetiştiren öğretmendir.”* (E8). *“Öğretmenlik mesleği birçok mesleği içinde barındırır sadece bir meslekle onu kıyaslamak yanlış olur.”* (E12). Araştırmaya Eğitim Fakültesinden katılan diğer öğrenciler (5 öğrenci) ise öğretmenlik mesleğini; bahçesinin tarumar olmasını istemeyip çiçeklerini sevgiyle büyüten bir bahçivana, gelecek nesilleri yetiştirmesi bakımından ülke yöneticisine, öğrencileri eğitim hayatına sıfırdan katıp onları yetiştirmesi bakımından mühendisliğe, öğrencileri biçimlendirmesi bakımından mimarlığa, bir meslek sayılacaksa da çocukları yetiştirmesi bakımından anne-babalığa benzetmişlerdir.

Pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerden biri öğretmenlik mesleğini “her mesleğe” benzetmiştir. Açıklama olarak; *“Öğretmenlik mesleği her mesleğe benzer, çünkü bütün mesleklerde çalışanları öğretmen yetiştirir”* açıklamasını getirmiştir. Bunun dışında değerlendirildiğinde araştırmaya katılan pedagojik formasyon eğitimi alan öğrenciler, öğretmenliği çoğunlukla “mimarlık” ve “doktorluk” mesleklerine benzetmişlerdir. Öğrenciyi temelden yetiştirmesi, içindeki boşlukları güzelliklerle doldurması, hayalini kurduğu öğrenci profilini oluşturması bakımından mimarlığa benzetilmiştir. *“Öğretmenlik mesleği mimarlık mesleğine benzer, çünkü çocukların kalbine de davranışlarına da yani içine de dışına da yeni şeyler ekler. Güzelleştirir.”* (F11). *“Öğretmenlik mesleği mimarlık mesleğine benzer, çünkü onlar evleri güzelleştirmek boş binaların içini doldurarak yaşanılır hale getirirler. Öğretmenler de öğrencilerin içlerindeki boşlukları hem ders hem de hayat tecrübeleriyle doldurur.”* (F10). Öğretmenlik mesleğini hayat kurtarma, zihindeki yanlış bilgileri düzeltme, tedavi etme, öğrencinin halini anlayıp ona göre davranma bakımlarından “doktorluk” mesleğine benzetilmiştir. *“Öğretmenlik mesleği doktorluk mesleğine benzer, çünkü insanların zihinlerindeki hastalıklı, yanlış bilgileri iyileştirmek gibidir.”* (F6). *“Öğretmenlik mesleği doktorluk mesleğine benzer, çünkü doktor hastasının halini nasıl anlar ona göre tedavi uygularsa öğretmen de öğrencinin halini anlar ona göre davranır, gönül dünyasına farklı yollardan ulaşmaya çalışır.”* (F7). Öğrenciler, öğretmenlik mesleğini insanı şekillendirmesi bakımından heykeltıraşlığa, her çocuğa

Türkçe ve Türk Dili ve Edeyatı Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Algıları

ihtiyaca göre ilgi göstermesi ve tohumdan meyve elde etme gibi bakımlardan bahçıvanlığa, iyi ve kötü özellikleri birlikte barındırması aralarından iyi olanı öne çıkarmaya çalışması bakımından pazarcılık mesleğine, öğrencilere ilgi ve anlayış göstermesi bakımından psikologluk mesleğine benzetmiştir.

Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin cevapları incelendiğinde büyük çoğunluğunun öğretmenlik mesleğini başka bir meslekle kıyaslamadığını ve onu diğer mesleklerden üstün tuttuğunu görmekteyiz. Öğretmenlik mesleği ile ilgili yapılan diğer meslek benzetmelerinde ise “insan yetiştirme” nin vurgulandığı görülmektedir. Bununla beraber pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerde öğretmenlik mesleğini bütün mesleklere benzeten bir kişi dışında diğerlerinin başka bir meslekle benzerlik kurduğunu görmekteyiz. Öğretmenlik mesleği ve diğer mesleklerle olan benzerliği ilişkisinde yine öğrencileri yetiştirme, şekillendirme, yanlış bilgileri düzeltme, iyi yanları ortaya çıkarma gibi özelliklerin öne çıktığı görülmektedir.

Öğretmenlik Mesleğinin Seçilme Nedenleri

Eğitim Fakültesi öğrencileri ve pedagojik formasyon alan öğrencilerin öğretmenliği seçme nedenleri şöyledir:

Tablo 5. Öğretmenlik Mesleğinin Seçilme Nedenleri

Öğretmenlik Mesleğini Seçme Nedeni	Eğitim Fakültesi (Sıklık)	Pedagojik Formasyon (Sıklık)
Öğretmenliğin Doğası-İdealist Amaçlar	6	12
Duygusal Nedenler	6	3
Kendini Yeterli Görme	2	4
Hayalini Kurma-Öykünme	3	2
Puan Durumu	-	2

Araştırmaya katılan her iki grupta da yer alan öğrenciler için öğretmenlik mesleğinin doğası ve idealist amaçlar çoğunluk için önde gelmiştir. Bunu takip eden nedenler ise duygusal nedenler, kendini yeterli görme, hayalini kurma - öykünme ve puan durumu olmuştur. Öğretmenlik mesleğini bu mesleğin doğası gereği ve idealist amaçlarla seçenlerin açıklamalarından örnekler şöyledir: “Öğretmenlik mesleğini seçtim, çünkü vatan-millet doğrultusunda ülkenin sağlam temellere oturması için iyi fikirler lazımdır. Bu da iyi yetiştirilen gençliğe bağlıdır. Bunun en güçlü yolu da öğretmenlik mesleğine bağlıdır.” (E1). “Öğretmenlik mesleğini seçtim çünkü yarınlara güzel nesiller yetiştirmek için, vatana güzel katkılar sağlamak için.” (F11). “Öğretmenlik mesleğini seçtim çünkü çocuklara bir şeyler öğretebilmek onlara bir şeyler verebilmek çok güzeldir. Bir nebze bile olsa gelişimlerinde, bakış

açılarında, hayatlarında güzel bir değişim ya da etki yapabilmek bir farkındalık oluşturabilmek paha biçilemez bir şeydir.” (F23). Duygusal nedenlerle öğretmenlik mesleğini seçenlerin açıklamaları ise şöyledir; “Öğretmenlik mesleğini seçtim çünkü insanlara bir şeyler öğretmeyi onlardan bir şeyler öğrenmeyi hep sevmişimdir.” (E3). “Öğretmenlik mesleğini seçtim çünkü öğrencilerin gözleri beni çok etkiliyor. Onlara bir şeyler anlatırken bana bakışları ne kadar doğru bir meslek seçimi yaptığımı tekrar hatırlatıyor. Onlara sadece bilgi veren değil onlarla saygı çerçevesinde hayatı paylaşmak istiyorum.” (E8). “Öğretmenlik mesleğini seçtim çünkü bir kadın için en uygun meslek olduğunu düşünüyorum. Çünkü anne olduğum için çocuklarla iletişim kurmayı seviyorum.” (F10). Öğretmenlik mesleğini seçerken kendini yeterli görenlerin açıklamaları ise şöyledir; “Öğretmenlik mesleğini seçtim çünkü kişilik özelliklerimin bu mesleğe uygun olduğunu düşünüyorum. İnsanları sevdiğimi, özellikle çocukları sevdiğimi düşünüyorum. İnsan yetiştirmek insan sevmekle başlar.” (E10). “Öğretmenlik mesleğini seçtim çünkü bana en uygun meslek bana hitap eden beni anlatan bir meslek. Yapabileceğim bir meslek.” (F13). Öğretmenlik mesleğini bir başkasına öykünerek ya da rol model olarak ve hayalini kurduğu meslek olarak seçenlerin açıklamaları da şöyledir; “Öğretmenlik mesleğini seçtim çünkü küçükken öğretmenlerime çok bağlanır onları kahraman gibi görürdüm. Büyüyünce ben de kahraman olmaya karar verdim.” (E11). “Öğretmenlik mesleğini seçtim çünkü hayalimdi, okuduğum okullarda kendimi hep öğretmenler odasında öğretmen olarak hayal ederdim”. (E12). Puan durumuna göre öğretmenliği meslek olarak seçen öğrencilerin açıklamalarından örnekler ise; “Öğretmenlik mesleğini seçtim çünkü babamın istediği bir meslek, puanım Psikoloji için yeterli olmadığından tercihlerimi öğretmenlik alanında kullandım. Aynı zamanda aileden gelen bir meslek.” (F5) şeklindedir.

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Katkıları

Araştırmaya katılan her iki gruptaki öğrencilerin Öğretmenlik Uygulaması Dersinin kendilerine olan katkılarının ne olduğu sorusuna verdikleri cevaplar, gözlem ve deneyim ile birlikte psikolojik göstergeler altında kodlanmıştır. Bu göstergeler tutum ve kaygıdan (kaygının azalması) oluşmaktadır. Bunların yanı sıra bir de iletişim becerilerindeki gelişmeye değinenler olmuştur bunlar da iletişim başlığı altında kodlanmıştır.

Tablo 6. Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Katkıları

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Katkıları	Eğitim Fakültesi (Sıklık)	Pedagojik Formasyon (Sıklık)
Gözlem	4	11
Deneyim	10	-
Tutum	-	5
Kaygının Azalması	2	1

Öğretmenlik Uygulaması dersinin gözlem yapmaya yönelik katkılarının açıklamalarından örnekleri şöyledir; *“Öğretmenlik Uygulaması Dersinin bana katkıları öncelikle teorik olarak öğretmenlik öğretiminin yavan kaldığını gördüm. Öğrencilerle doğrudan iletişim kurmak, onlarla birebir ilgilenmek, onlara konu anlatmak bana gerçekten öğretmen oluyorum duygusunu yaşattı. Bu benim için son derece önemli bir katkı oldu.”* (F12). *“Öğretmenlik Uygulaması dersinin bana katkıları günümüz çağı öğrencilerini yakından tanıyarak asıl eksikliği öğretmenliğe başlamadan önce görme fırsatı buldum.”* (F18). Öğretmenlik Uygulaması Dersinin deneyim kazanmaya yönelik katkılarının açıklamalarından örnekleri şöyledir; *“Öğretmenlik Uygulaması dersinin bana katkıları öğrencilerle birebir ders işleme olanağı sağlamıştır. Bu sayede de tecrübe edinmemi sağlamıştır.”* (E6). *“Öğretmenlik Uygulaması dersinin bana katkıları teorik ile pratik her zaman farklıdır. Bunu canlı olarak görmek çok güzel bir deneyim. Ne kadar bilgili olunursa olsun her şey sınıftan içeri girdiğin an başka bir boyut alıyor.”* (E11). Öğretmenlik Uygulaması Dersinin mesleğe yönelik tutumu geliştirdiğine yönelik örnekler ise şöyledir; *“Öğretmenlik Uygulaması Dersinin bana katkıları doğru mesleği seçtiğime emin oldum. İyi ki dedim. Öğrencilerimin gözlerimin içine bakıp merak içinde bir şeyler sormaları onlara en iyi şeyi öğretmek için daha çok araştırma yaptırdı. Sabırlı ve sinirlerime hâkim olmayı öğretti.”* (F11). *“Öğretmenlik Uygulaması Dersinin bana katkıları mesleğimin ne kadar önemli olduğunu bir kez daha fark ettim. İçimdeki coşku ve heyecan daha da arttı. Öğretmenliğin bir meslekten ziyade gönül işi olduğunu anladım.”* (F6). Öğretmenlik Uygulaması Dersinin kaygıyı azalttığına dair örnekler ise şöyledir; *“Öğretmenlik Uygulaması dersinin bana katkıları heyecanımı yenmemi daha rahat kendimi ifade etmemi sağladı.”* (F9). Son olarak Öğretmenlik Uygulaması Derslerinin iletişim becerilerini arttırmasına yönelik örnekler ise şöyledir; *“Öğretmenlik Uygulaması dersinin bana katkıları öğrenci psikolojisini daha iyi anlayabilmemi sağladı. Ergenlik dönemindeki gençlerle daha iyi iletişim kurabilmemi göstermiş oldu.”* (F8).

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Olumsuz Etkileyen Yanları

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin öğrencileri olumsuz etkileyen tarafları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 7. Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Olumsuz Etkileyen Yanları

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Olumsuz Yanları	Eğitim Fakültesi (Sıklık)	Pedagojik Formasyon (Sıklık)
Yok	6	8
Okul Ortamı (Öğretmen ve idare)	6	5

Ulaşım	2	-
Motivasyonda Düşüklük	2	6
Son Sınıf ve KPSS Yoğunluğu	2	4

Araştırmaya katılan iki gruptaki öğrencilere de Öğretmenlik Uygulaması Dersinin kendilerini olumsuz etkileyen yanları sorulduğunda çoğunluk tarafından “yok” cevabı alınmakla beraber; okul ortamının, ulaşımında yaşanan sıkıntının, son sınıf dersleri ve KPSS yoğunluğunun ve bu dersle beraber öğretmenlik mesleğine yönelik oluşan motivasyon düşüklüğünün olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerden okul ortamının Öğretmenlik Uygulaması Dersinin olumsuz etkileyen yanı olduğuna dair örnekler şöyledir: *“Öğretmenlik Uygulaması dersinin beni olumsuz etkileyen tarafları şu anda uygulama yaptığım okul bölgenin en kötü okulu olduğu için disiplin sorunları çok fazla var. O yüzden mesleğe karşı biraz ön yargı oluşturdu. Biraz karamsar düşünmeme sebep oldu.”* (E7). *“Öğretmenlik Uygulaması Dersinin beni olumsuz etkileyen tarafları okullarda tam olarak öğretmen sıfatıyla bulunmamamız bazı öğretmenler tarafından olumsuz karşılanmaktadır. Bu da bizi olumsuz etkilemektedir.”* (E12). *“Öğretmenlik Uygulaması Dersinin beni olumsuz etkileyen tarafları okuldaki öğretmen hocamızın mesleğinden yılmış, bitkin halleri beni olumsuz olarak etkiliyor. Öğretmenlik mesleğine karşı ilgimi onun bu tavırları yoğun olarak etkiliyor.”* (F6). Ulaşımın Öğretmenlik Uygulaması Dersinin olumsuz etkileyen yanı olduğuna dair örnekler şöyledir: *“Öğretmenlik Uygulaması dersinin beni olumsuz etkileyen tarafları staj yapılacak okulların yerleşim yerinden uzak olması ve bunun sonucunda enerjimin boşa harcanması.”* (E1). Motivasyonda düşüklüğünün, Öğretmenlik Uygulaması Dersinin olumsuz etkileyen yanı olduğuna dair örnekler şöyledir: *“Öğretmenlik Uygulaması Dersinin beni olumsuz etkileyen tarafları zor olduğunu anlamam biraz da olsa hevesimi kırar gibi olmuştur.”* (E6). *“Öğretmenlik Uygulaması dersinin beni olumsuz etkileyen tarafları yeterince öğretmenlik duygusunu yaşayamıyorsun. Her zaman sınıfta senden başka bir otorite var ve bundan dolayı sınıfta tamamen bir özgüvenle öğretmen gibi hissedemiyorsun. Öğrencilere de bu tutumun yansıyor. Formasyonun da bir sene içinde verilmesi ve derslerin yoğun olması işkenceye dönüşüyor.”* (F13). Son sınıf dersleri ve KPSS yoğunluğunun, Öğretmenlik Uygulaması Dersinin olumsuz etkileyen yanı olduğuna dair örnekler şöyledir; *“Öğretmenlik Uygulaması Dersinin beni olumsuz etkileyen tarafları son sınıfta bu uygulamaları aldığım için çok sıkıldım ve Eğitim Bilimleri alanında kendimi yeterli görmüyorum. Dersler pek aktif geçmedi. Biraz stresli bir dönem geçirdim.”* (F5). *“Öğretmenlik Uygulaması Dersinin beni olumsuz etkileyen tarafları formasyon derslerinin son yıl ve sıkışık programlarla verilmesi çok fazla yordu ve kendimi yeterince verimli hissedemedim. Zaten son senenin yoğun temposu varken son sene olması yerine alt sınıflarda bu eğitimin verilmesi daha mantıklı olurdu.”* (F23). *“Öğretmenlik Uygulaması Dersinin beni olumsuz*

etkileyen tarafları sürekli gidip sadece sınıfta arkada dersi ve hocayı dinlemek. KPSS gibi bir meşgale içinde biraz zaman kaybı yönlerinden etkiliyor.” (E5).

Öğrencilerin büyük çoğunluğu tarafından Öğretmenlik Uygulaması Dersinin olumsuz etkisinin olmadığı düşünülmesiyle beraber; okul ortamından kaynaklanan sorunlar hem Eğitim Fakültesi hem de pedagojik formasyon eğitimi alan öğrenciler tarafından olumsuz etki eden unsur olarak görülmektedir. Ayrıca Eğitim Fakültesi ile kıyaslandığında, pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerinin çoğunluğunda Öğretmenlik Uygulaması Dersinin motivasyon düşüklüğüne neden olduğu görülmektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Öğrencilerin hedefledikleri meslekler açısından bakıldığında Eğitim Fakültesi’nde okuyan ve pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerin arasında öğretmenlik mesleğine yönelik algının farklılık gösterdiği görülmüştür. Pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerinin öğretmenlik dışında bir başka mesleğe eğilimleri ve öğretmenliği seçenlerin de sundukları gerekçelere bakıldığında «öğretmenliğin doğası» dışında gerekçeler öne sürmesi öğretmenlik meslek algısının Eğitim Fakültesi’nde eğitim gören öğrencilere göre daha düşük olduğunu göstermektedir. Eğitim Fakültesi’nde okuyan ve pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik metaforik algılarının ise benzer olduğu görülmüştür. Bu sonuç Uygun (2016) tarafından yapılan çalışmanın sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Uygun’un (2016) yaptığı çalışmada pedagojik formasyon eğitimi alan ve Eğitim Fakültesi’nde öğrenim gören öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı duyarlılıkları karşılaştırılmıştır. Araştırmanın sonucunda her iki grubun öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlılıkları yüksek çıkmış, gruplar arasında belirgin bir farklılık çıkmamıştır.

Öğretmenlik mesleğinin hangi mesleğe benzediğine dair Eğitim Fakültesi’nde okuyan öğrencilerin verdiği cevap ve gerekçelere bakıldığında öğretmenlik mesleği ile diğer meslekler arasında ilişki kurma taraftarı olmadığı görülmüştür. Pedagojik formasyon eğitimi alan öğrenciler ise Eğitim Fakültesi’nde okuyan öğrencilere göre öğretmenliği farklı meslek gruplarına benzetme eğilimindedir. Buna göre Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik meslek algısının yüksek olduğu söylenebilir. Öğretmenlik mesleğini seçme nedenlerine bakıldığı zaman pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerin puan durumlarını gerekçe olarak göstermesinin yanında, öğretmenlik mesleğine yönelik yeterlik algılarını Eğitim Fakültesi’nde okuyan öğrencilere göre daha çok sebep olarak göstermişlerdir. Öztürk, Doğan ve Koç (2005) tarafından yapılan çalışmada Eğitim Fakültesi’nde öğrenim gören öğrencilerin ve Fen Edebiyat Fakültesinden mezun olmuş öğrencilerin öğretmenlik meslek algısı karşılaştırılmıştır. Araştırmanın sonuçları incelendiğinde öğretmenlik meslek algısına öğretim becerisi, meslek tercihi, öğretmenliği yüceltme gibi alt boyutlar altında bakılmış ve Eğitim Fakültesi öğrencilerinin mesleğe yönelik algılarının Fen-Edebiyat Fakültesi öğrencilerine göre daha

olumlu olduğu görülmüştür. Urbay Şen (2015) tarafından yapılan “Eğitim Fakültesi Mezunu Olan Öğretmenlerle, Eğitim Fakültesi Mezunu Olmayan Öğretmenlerin Meslek Algıları Farklılaşmakta Mıdır?” başlıklı araştırmanın sonucunda da benzer şekilde Eğitim Fakültesi mezunu olan öğretmenlerin özyeterlilik ve iş doyum düzeylerinin diğer fakültelerden mezun olanlara oranla daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Öğretmenlik Uygulaması Dersinin katkıları öğrencilere sorulduğunda Eğitim Fakültesi’nde öğrenim gören öğrencilerin deneyime yönelik çıkarımlara büyük çoğunluğu yer verirken pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerin dersi gözlem boyutuyla ele almaları önemli eğitim farklarının ortaya çıktığını göstermektedir. Pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerin yaptığı uygulamaların büyük oranda öğretmenliğe yönelik tutumlarında ve bakış açılarında değişiklikten başka bir etkinin söz konusu olmadığı görülmüştür. Öyle ki uygulama dersi öğrencilerin büyük çoğunluğu tarafından öğrencilerle iletişim noktasında bir amaç olarak görülmüştür. Bandura (1997), öz yeterlik inancının dört temel kaynağı olduğunu ifade etmektedir. Bireyin öz yeterliği, deneyimlerinden, yaptığı gözlemlerinden, telkin amaçlı ifadelerden ve psikolojik durumundan etkilenir. Öğrencilerin ifadeleri incelendiğinde öz yeterlik kaynaklarından olan gözlem ve deneyime sıkça değinildiği görülmüştür. Pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerin Öğretmenlik Uygulaması Dersinin kendilerine olan katkıları daha çok gözlem yapmaya dayanırken, Eğitim Fakültesi ‘nde okuyan öğrencilerin bu dersten sağladığı katkılar daha çok deneyim kazanmaya yönelik olmuştur.

Pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerin öğretmenlik algısı noktasında azımsanmayacak ölçüde öğretmenliğin doğasını tanımlamayan görüşlere sahip olduğu görülmektedir. Özellikle uygulama derslerinin nihai hedefleri göz önüne alındığında gözlem dersinden öteye gidemediği güdük bir yapıda kaldığı görülmektedir. Dolayısıyla Öğretmenlik Uygulaması Dersinin yanında Okul Deneyimi Dersi de pedagojik formasyon programına eklenmelidir. Pedagojik formasyon eğitimi alan öğrenciler tarafından, formasyon eğitiminin son sınıflarına denk geliyor olması, dersleri ile birlikte bu eğitimi almaları ve aynı zamanda uygulama dersine gitmeleri formasyon eğitiminin ve Öğretmenlik Uygulaması Dersinin zorlukları arasında dile getirilmiştir. Buna dayanarak formasyon eğitiminin ve uygulama derslerinin formasyon öğrencileri için sürelerinin artması ve önceki sınıflarda bu eğitimin verilmesi öneri olarak getirilebilir.

Kaynaklar

Alparlan, C. (2010). “Öğretmen Yeterliğinin Güncel Sorunsalı: Bilgi ve İletişim Teknolojileri”. Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu II: 16–18 Mayıs 2010 (s. 225- 227). Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

Bağçeci, B., Yıldırım, İ., Kara, K. ve Keskinpalta, D. (2015). Pedagojik Formasyon ve Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının karşılaştırılması. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (1), 307-324.

Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: W. H. Freeman and Company.

Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Algıları

- Bulut, H. ve Dođar, Ç. (2006). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının incelenmesi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (2), 13-27.
- Caires, S., Almeida, L. ve Vieira, D. (2012). Becoming a Teacher: Student Teachers' Experiences and Perceptions about Teaching Practice. *European Journal of Teacher Education*, 35(2), 163-178, DOI: 10.1080/02619768.2011.643395.
- Creswell, J.W. (2015). *Nitel araştırma yöntemleri* (2.Baskı). (Çev. Edt. Mesut Bütün ve Selçuk Beşir Demir). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Korthagen, F.A.J. (2010). How teacher education can make a difference. *Journal of Education for Teaching*, 36(4), 407-423, DOI: 10.1080/02607476.2010.513854.
- MEB (2011). Ulusal öğretmen strateji belgesi.
- Özbek, R., Kahyaoğlu, M. ve Özgen, N. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (2), 221-232.
- Özkan, H.H. (2012). Öğretmenlik formasyon programındaki öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının incelenmesi (SDÜ Örneđi). *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 13 (2), 29-48.
- Öztürk, B., Doğan, O. ve Koç, G. (2005). Eğitim fakültesi öğrencileri ile fen edebiyat fakültesi mezunlarının öğretmenlik mesleğine yönelik algılarının karşılaştırılması (Gazi Üniversitesi Örneđi). *Türk Eğitim Bilimleri*, 3, 1-22.
- Şişman, M. (2009). Öğretmen yeterlilikleri: modern bir söylem ve retorik. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10 (3), 63-82.
- Tarman, B. (2012). Öğretmenlik deneyimi dersinin öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik inançlarına etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12 (3), 1951-1973.
- TDK (2009). *Güncel Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Urbay Şen, A. (2015). *Eğitim Fakültesi Mezunu Olan Öğretmenlerle, Eğitim Fakültesi Mezunu Olmayan Öğretmenlerin Meslek Algıları Farklılaşmakta Mıdır?* İstanbul: Yeditepe Üniversitesi, Yüksek lisans tezi.
- URL1,http://www.yok.gov.tr/web/guest/icerik//journal_content/56_INSTANCE_rEHF8BIsfYRx/10279/7052802 20.09.2017 tarihinde erişilmiştir.
- Uygun, S. (2016). Pedagojik formasyon ve eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik duyarlıklarının karşılaştırılması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 17 (1), 313-330.
- Uygun, S. (2013). *Türk eğitim sistemi sorunları* (Geleneksel ve Güncel). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Yıldırım, A.,& Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (9.Baskı) Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, İ. ve Vural, Ö.F. (2014). Türkiye'de öğretmen yetiştirme ve pedagojik formasyon sorunu. *Journal of Teacher Education and Educators*, 3 (1), 73-90.

Extended Abstract

Introduction

It is apparent that the most significant elements in the center of education are both students and teachers. Teaching-learning process which starts in family continues in a formal and programmed way at schools. It is an undeniable fact that the teachers play a significant role in training new generation students. Therefore, teachers must be qualified and well-trained. In examining teacher training system in our country, two different views appear to be adopted. One of them is training teachers at faculties of education and the other one is training teachers providing pedagogical formation training to the graduates of faculties of science and letters (Bağçeci, Yıldırım, Kara and Keskinpalta, 2015: 318).

Training duration of pedagogical formation program is minimum two half-terms. The lessons are given in minimum two half-terms and completed in one academic year (URL 1). The content of this training is composed of such lessons as educational science lessons , field-specific lessons, and Teaching Practice. While

these lessons are provided in four academic years in phases in Faculties of Education, they are given in an academic year in pedagogical formation training. Moreover, while students of Faculty of Education take these practical lessons at school such as School Experience and Teaching Practice for minimum one academic year – this period may last one and half years in which one half-term is School Experience and two half-terms are Teaching Practice in some universities-, Teaching Practice lesson is given to the students of pedagogical formation program in one half-term.

Assuming that teaching practice is a period of intense search and exploration of self, others and the new scenarios, it is believed that it is most relevant to analyse the lived experiences of those who are learning to teach. This involves not only the scientific, procedural and pedagogical components of this process but also the individual as a whole (Caires, Almeida ve Vieira, 2012: 166). Therefore, such lessons as School Experience and Teaching Practice which are practice-oriented and provided to the student candidates during their education life in order to help them be ready for their professional life are undeniably significant. In this study, it is aimed to determine perception of the profession of the teacher candidates who are students at Faculty of Education and students of pedagogical formation program thanks to their viewpoints.

Sub-aims of the research are as follows;

- What is the difference in the perception of the teaching profession between the students of Turkish teaching undergraduate program and the students of Turkish Language and Literature participating in pedagogical formation program?

- How does Teaching Practice lesson affect perception of teaching profession?

Methodology

Phenomenological method, which is one of the qualitative methods, was used in this study. 18 fourth-year students (10 female, 8 male) from Turkish Language Arts Teaching Department who took School Experience and Teaching Practice I-II courses, and 23 third-year students (20 female, 3 male) from Turkish Language Literature who took pedagogic formation program participated in the research. Content analysis is employed in analysis of the data collected through semi-structured interview forms.

Result and Discussion

Taking the professions the students aim into consideration, it has been found that perception of the teaching profession differs from the students of Faculty of Education to the ones included in Pedagogical Formation Program. Considering the tendency of the students participating in pedagogical formation program to another profession apart from teaching, the fact that they make claims beyond “nature of teaching” indicates that their perception of teaching profession is lower than the students of Faculty of Education. Metaphorical perceptions of teaching profession of the students in Faculty of Education and the ones participating in pedagogical formation program has been found similar.

Considering the responses and justifications of the students of Faculty of Education to the question “which profession does teaching look like?”, it is seen that they do not associate teaching with any other profession. However, the students participating in pedagogical formation program have a tendency to compare teaching with other professions. Accordingly, it is likely to say that professional perception of the students of Faculty of Education is higher. Taking the reasons why they prefer teaching as a profession into consideration, students participating in Pedagogical Formation program justify it with their scores in university entrance exam and indicate perception of competence in teaching as a reason more than the students of Faculty of Education.

While the contribution of Teaching Practice lesson to the students is mostly based on making observation for the students participating in pedagogical formation program, the contribution of the same lesson to the students of Faculty of Education is mostly based on equipping them with experience.